

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ХВОЙНА ВІКТОРИНА

1. Яке дерево називають негний деревом?
2. В якому лісі весна „запізнюється“?
3. Улюблене дерево дизайнерів для створення „зелених зоопарків“.
4. Яке хвойне дерево називають „добрим“?
5. Яке дерево називають музикальним?
6. Насіння цього дерева захovanі у яскраво-червону м'якоть. Вони схожі на ягоди, але насправді це – горішки.
7. Яке хвойне дерево міцне, наче камінь?
8. Яке хвойне дерево „плаче“?
9. Колоди якого дерева не можна сплавляти рікою?

ХВОЙНИЙ КИЛИМОК

Знайди назви семи хвойних дерев, серед них – єдине у світі листопадове хвойне дерево. Воно скидає на зиму голки так само, як береза, дуб, клен та інші листяні дерева.

Я	М	І	С	О	В
К	О	Ф	З	С	Ф
Е	Д	Р	И	Н	А
Д	Я	Л	И	Ц	Я
М	Л	І	В	Т	Ж
О	И	Ц	Е	У	Я
К	Н	А	Ц	Ь	Ю

МАЙСТЕРНЯ ПУСТУНЧИКА

Шишки хвойних рослин – чудовий матеріал для твоєї творчості. Трішки фантазії, і ти прикрасиш свою кімнату чудовими витворами!

Автор: **Сосунова Олена Дмитрівна**,
учитель початкових класів
НВК „Ліцей-школа № 14“ м. Маріуполя Донецької області,
фіналіст ІІ Всеукраїнського Інтернет конкурсу
„УЧИТЕЛЬ РОКУ-2017“ за версією науково-популярного
природничого журналу „КОЛОСОК“.

Передплатний індекс **89454**

Головний редактор:
Дарія Біда, тел.:(032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua
Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

В СУКНІ ЗЕЛЕНІЙ СТОЮ ЦІЛИЙ РІК

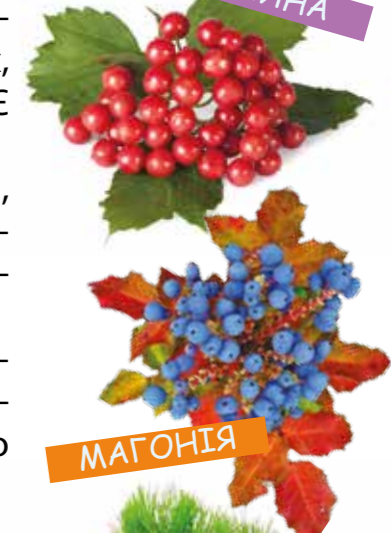
„В сукні зеленій стою увесь рік, сонечко світить, чи падає сніг“. Навіть дошкільнята знають відгадку: це – ялина або сосна. Ти думаєш, що вічнозелені рослини не скидають хвою? Але це не зовсім так. Хвоя, видозмінені листки хвойних рослин, живе 2–20 років (як у якого дерева). І вона не обов'язково зелена, як у ялини звичайної. У ялини колючої, яку часто висаджують на вулицях, хвоїнки темно-зелені. А ще є ялина блакитна, сиза, срібляста. Є хвойні дерева, які мають і жовте, і червоне забарвлення.

До вічнозелених дерев, які ростуть в Україні, належать ялиця, кипарис, туя, модрина, тис, сосна, ялівець; до чагарників – рододендрон, верески, магонія, калина; до трав'янистих багаторічників – гвоздика, бадан, чистець, тмин, копитняк.

Усі наші хвойні дерева, крім модрини, яка скидає своє листя-хвою щороку, називають вічнозеленими. Хвойні дерева скидають хвою, але не відразу, а поступово. Тому нам здається, що вони ніколи не розлучаються зі своїми голочками. Голки сосни живуть лише 2–3 роки, потім опадають, і на їхньому місці виростають нові. Голки ялинки живуть 5–7, інколи 9 років. Хвоя ялівця тримається на гілках 4 роки. Хвойні дерева живуть до 400 років.

КАЛИНА

МАГОНІЯ

СОСНА

ВІДПОВІДІ. Хвойний килимок: сосна, ялина, ялиця, кедр, туя, ялівець, модрина. Хвойна вікторина: 1, 3, 6 – тис; 2 – ялівець; 4, 7, 9 – модрина; 5, 10 – ялина; 8 – сосна.

МОДРИНА

ХВОЙНІ РЕКОРДСМЕНИ УКРАЇНИ

Тис ягідний серед українських хвойників – дерево довгожитель. Ці дерева живуть до 4000 років. Колись тис ягідний був поширений в усій лісовій зоні Європи. Але через цінну деревину тис нещадно вирубували. Недарма це дерево називають королівським.

Найвищим деревом в Україні була модрина європейська в Рахові. У віці 140 років її висота була 54 м. Зараз є декілька ялин заввишки 45 м в урочищі Чемернар Берегометського лісокомбінату на Буковині.

Найбільш високогірним деревом в Україні є гірська сосна. Вона росте на висоті 2 010 м на горі Піп Іван у Карпатах. Гірські сосни часто утворюють густі зарості до 3 м заввишки, практично непрохідні для людини.

Найбільше хвої на одному дереві мають ялина колюча (11,4 кг сухої маси) та сосна звичайна (9,2 кг).

Хвойні породи – найпоширеніші на Україні. На них припадає 54 % загальних запасів деревини. Рекордсменами серед хвойників є сосна, яка росте, в основному, на Поліссі. На неї припадає 35 %, на ялину (смереку), яка поширена в Карпатах, – 16 %, на модрина білу (також у Карпатах) – 3 % загального запасу деревини.

ЯЛИНА

СОСНА

ТИС

ТУЯ

ТУЯ

ЦІКАВИНКИ ВІД МЛУНІ

☀ У Карпатах росте **карликова гірська сосна** заввишки всього лише 20–30 см.

☀ У Карпатах здавна використовують деревину **смереки** (це місцева назва ялини) як будівельний матеріал. З неї також виготовляють музичні інструменти – трембіти. Українська трембіта – найдовший музичний інструмент у світі.

☀ **Тис** – тіньовитривале, морозостійке та посухостійке дерево. Воно легко переносить будь-яке обрізання. З тису формують паркани цікавої форми, вишукані фігурки, дерева в стилі „бонсай”. Молоді пагони, кора і хвоя тиса отруйні для людей, коней і корів. А зайці, олені залюбки харчуються ним. Тис майже не гниє. Меблі з червоної деревини тису служать століття.

☀ Скрипки з деревини **ялини** уже понад 300 років заворожують чарівними звуками. Ялина дає нам будівельний ліс, папір, штучний шовк і шкіру, целофан, спирт, гліцерин, ліки.

☀ У **модрини** дуже м'які, не колючі голки. З її деревини роблять штучний шовк і спирт, цукор, сірку, каніфоль.

☀ Сира деревина модрини дуже важка і тоне у воді. Вона дуже міцна. У багатьох країнах споруди з модрини стоять понад 500 років.

☀ Гілки **ялини** не ламаються під вагою снігу, бо він не утримується на кроні, яка має вигляд конуса. Широкі гілки-лапи еластичні, пружні – сніг нагинає їх і сповзає на землю. Корені ялини розходяться широкою зірочкою у ґрунті, під самою поверхнею. Тому сильні вітри виривають одну ялину з корінням.

☀ **Ялинник** створює густу тінь, ґрунт під ялинами сильно промерзає за зиму. Здається, весна обходить ялинники стороною.

☀ На стовбурі **ялини** щороку додається одна колотівка. Вік ялини можна довідатися, порахувавши колотівки і додавши 3–4 роки. Адже сіянець ялини утворює колотівку на 3–4 рік.

☀ Насінням **ялини** ласує багато тварин у лісі.

☀ **Сосна** заживляє свої рани-подряпини, виділяючи смолу. Смола зтягує „ранку” і оберігає дерево від хвороботворних мікробів.

☀ Свіжа **хвоя** багата на вітамін С. Мореплавці використовували її як засіб проти цинги.

